

Erindringsglimt fra 30 år i Thy

af Johan Thastum

I artiklen beretter pastor emeritus, provst Johan Thastum om sit liv, først og fremmest den part, der har haft præstegården i Hillerslev som omdrejningspunkt.

På mit skrivebord ligger et fotografi taget den 19. juni 1974. På billedet står jeg ved siden af min forgænger Viggo Berg foran Budolfi kirke i Aalborg. Jeg var lige blevet ordineret og skulle indsættes i Hillerslev og Kåstrup kirker den 23. juni. Det var mit første embede, og jeg vidste egentlig ikke ret meget om, hvad det ville sige at være præst. Jeg kendte heller ikke ret meget til Thy. Men efter at vi i foråret 74 havde været rundt og se på ledige præsteembeder, var vi ikke i tvivl om, at Thy var stedet, og her ville vi gerne være. At det så skulle blive til godt 32 år, havde vi nok ikke regnet med.

Vi kom fra Sjelle, 18 km fra Århus, hvor vi havde boet de seks år, jeg læste på universitetet, og hvor Birte, der var lærer på Hestehaveskolen i Sjelle, havde fået stillet en nybygget tjenestebolig til rådighed. Det var dengang, man forventede, at lærerne boede i sognet. Nu er det snarere undtagelsen end reglen. Jeg var begyndt at læse teologi i 1968, året for ungdomsoprøret, og husker, hvordan studenter havde besat administrationsbygningen, og én af studenterne på et stormøde råbte ud over forsamlingen: »Vi helmer ikke, før den sidste professor hænger i sine egne tarme.« Ja, det var de store ords retorik. Der var ingen af professorerne, der blev hængt, og hvad, der kom ud af oprøret, var, at nu skulle vi studerende være med til at træffe bestemmelse om, hvad vi skulle undervises i og hvordan. Hvad ingen af os havde forstand på. Studenten bag de famøse ord sidder i dag som provst i Midtjylland og er en af mine gode bekendte. Ungdomsoprøret var et tiltrængt op-

gør med et stift og autoritært system, og det fik en afsmittende virkning på hele samfundslivet. Desværre har det siden vist sig, at »barnet røg ud med badevandet«, for i det rimelige opgør med det autoritære forsvandt respekten for, at

Ordination i Aalborg Domkirke 1974. Det er Viggo Berg til venstre! Foto: Anders Hindsholm.

der kunne være noget eller nogen, der havde krav på autoritet.

Den første tid

Hillerslev og Kåstrup sogne var dengang i 70'erne stadig præget af at være et bondesamfund. Modsat mange andre steder i Thy var der ikke sket den store tilflytning, og det var stadig de gamle gårdejere, der tegnede billedet. Det var i sig selv en kvalitet, at man havde sine rødder på egnen i en af de gamle slægter, og jeg husker engang, hvor samtalen faldt på én af de familier, der boede i Hillerslev, at en nu afdød gårdejer sagde, at de ikke rigtig »var vore egne«. De var nemlig først flyttet til Hillerslev lige før århundredskiftet, altså slutningen af attenhundredetallet. Men selv om vi således

Hillerslev 1975, set fra Nors-vejen. Foto: Niels Søren Hansen (NSH).

ikke skulle gøre os de største forventninger om at blive accepterede som thyboer, så blev vi dog taget godt imod og fik en god indføring i de to sogne. Det skyldtes ikke mindst de mange fester, vi var inviteret med til. Der var tradition for, at præsten og degnen var med til de store familiefester, og vi havde vore faste pladser ved bordet lige over for den nærmeste familie. Præsten var den første, der holdt tale, og degnen (de første år var det skoleinspektør Viggo Thorup) læste telegrammerne op senere på aftenen. Jeg har måttet holde et utal af lejlighedstaler gennem årene, og fra en først spædbegyndelse fik jeg opøvet en vis færdighed.

De mange fester var med til, at vi hurtigt fik et lokal- og personkendskab, selv om relationerne mellem de mennesker, vi mødte, var lidt svære at holde rede på. De gamle gårdejerfamilier var gift ind i hinanden på kryds og tværs, med fætre og kusiner og nærsøskendebørn, og der var fars kusiner og mors fætre i hobetal, så det snurrede i hovedet.

Vi skulle også vænne os til de specielle skikke, der var. Den første gang, vi var inviteret ud, var i juli 1974. Vi var inviteret til en 70 års fødselsdag kl. 18, og festen skulle holdes på Falsbjerg. Vi mødte op fem minutter før tiden og troede først, vi havde set forkert på indbydelsen, for der var ikke en eneste bil på parkeringspladsen. Men i det samme kom fødselaren og familien. Vi var ikke klar over dengang, at en invitation til kl. 18. betød, at man gik til bords kl. 19. Det ændrede sig nu med årene, og de sidste år, vi var i Hillerslev, mødte man præcist.

Det var store fester, der ofte blev holdt i Hillerslev og Kåstrup, og flere af dem ret så lystige. Der manglede hverken mad eller drikke, og efter middagen blev der spillet op til dans. Både min kone og jeg var glade for at danse – dog ikke vals. Men uheldigvis var der mange »valsekonger og -dronninger«. En aften havde den tidligere sognerådsformand, Jens Sunesen,

budt min kone op. Det var en vals, og rundt og rundt gik det, og om det nu var, fordi Jens Sunesen skulle vise den »bette nye præstekone«, hvordan man dansede vals, eller det var, fordi Birte havde svært ved at følge med, så skete det hverken værre eller bedre, end at de pludselig lå midt på gulvet. De var dog begge hurtigt oppe igen, og latteren rungede.

Så var der alle konfirmandfesterne. På selve konfirmationsdagen kunne vi ofte nå at være med et sted til middag og et andet til aftenen. Og så gik det ellers ugen ud og tit ind i den næste. Menuen var som regel: Suppe, steg og is. Vi fik flæskesteg så mange gange i de første år, at der faktisk gik ret så lang tid, før jeg igen lærte at sætte pris på det. Men ellers foregik disse eftergilder mere afdæmpede. De fleste steder spillede mændene kort efter middagen i den ene stue, mens damerne sad i den anden stue og strikkede og hækede og læste telegrammer. Traditionen med de mange eftergilder forsvandt dog, og de senere år var der flere gange, hvor vi ikke var inviteret ud.

Endelig var der en tradition for nabogilder. Det var skik og brug, at man en gang om året inviterede naboer til spisning og en gang til kaffegilde. Det kunne ind imellem opleves som et rent madorgie.

Konventer

Jeg var godt 32 år, da vi startede i Hillerslev-Kåstrup og havde ingen præstelig erfaring. Mine forældre boede i Augustenborg, hvor jeg blev født i 1941 som den yngste af tre søskende. Begge mine forældre arbejdede på Statshospitalet, min far som plejer og min mor som konehjælp. Efter endt realeksamen kom jeg i lære på kontor og lager hos en autoforhandler; her tog jeg handelsskoleeksamen. Jeg kunne dog ikke se det som min fremtidige løbebane og begyndte i 1961 på seminariet i Nørre Nisum. I 1965 blev jeg gift med Birte. Hun var morsingbo, født

og opvokset i Nykøbing. At være morsingbo i Thy giver anledning til mange godmodige drillerier, hvad hun da også har stået model til. I 1966 blev vi dimitteret og fik ansættelse som lærere i Als ved Hadsund. Her blev vores ældste datter, Charlotte, født, lige inden vi drog til Århus-kanten. Birte for at blive lærer og jeg for at læse teologi på Århus Universitet.

Teologistudiet er dog ikke en præsteuddannelse i sig selv, hvorfor man skal følge en undervisning på pastoralseminariet, inden man kan søge embede. På pastoralseminariet har man prædikelære, undervisning i sjælesorg, kirkebogsføring, pædagogik og flere praktiske fag. Og det er så, hvis man ikke lige er opvokset i et præstehjem, den præstelige erfaring, man møder frem med i sit første embede. Så jeg skulle først nu til at lære at være præst.

Omgangsformerne i sognene var ikke så »stive«. Alle sagde du til hinanden, dog ikke til præsten og degnen. Opvokset i et arbejder- og funktionærhjem var jeg nu pludselig »noget«. Man sagde »De« og »pastor Thastum«, og vil »præsten ikke« osv. Jo, der var mange ting, man skulle vænne sig til. Heldigvis boede min forgænger Viggo Berg i Thisted, og han var god at kende og var altid parat med et godt råd, når jeg var i tvivl. Han var et fantastisk fint menneske, som vi kom til at sætte meget stor pris på. Og tilmed en blændende dygtig teolog. Den bedste i provstiet, vil jeg mene. Han sørgede for, at vi kom med i et lille læsekonvent sammen med provst Langkjer, Hunstrup, sognepræsterne Thomas Graversen fra Skjoldborg, Meng Sørensen fra Hjardemål og pastor Kejser fra Thisted. Vi mødtes med ægtefæller en gang om måneden, så gik mændene – der var dengang ingen kvindelige præster i provstiet – ind på præstens kontor, hvor vi læste nogle kapitler af et teologisk værk og drøftede og diskuterede det, vi havde læst. Da Viggo Berg døde i 1981, gik det lille konvent ind. Det var ham, der holdt det i gang.

Når præster mødes, så kalder de det konventer. Og dem var der flere af. Der var provstikonventet for alle provstiets præster + emeriti, så var der Bergs læsekonvent, der var et grundtvigsk konvent samt et mindre konvent med tidehverske tilbøjeligheder, det kaldte man frokostkonvent. Vi var med i de tre første og fik også lov til på prøve at være med i frokostkonventet et par gange, men vi blev vist vejede og fundet for lette dengang. Nu er vi nogle af de ældste i dette konvent.

Det grundtvigske konvent var en broget skare. Der var bl.a. sognepræsten i Boddum-Ydby, Steen Lund. Han var ærkekøbenhavnerv og havde efter 30 år i Thy stadig bevaret sit københavnske mål. Holger Andersen i Visby var et varmt og favnende menneske, og så havde han den evne, at han kunne læse en håndskrift. Johannes Møllehave har viet et helt kapitel til ham i sin bog »Så forskellige sind«. Jeg troede nok ikke rigtigt på det, men en dag, vi var til konvent i Sennels, gav jeg ham et stykke papir, jeg havde i lommen. Og ud fra det fortalte han egentlig min historie. Det var højst mærk-

værdigt. Efterfølgende var han helt udmattet. Så var der frimenighedspræsten Folke Trier i Hundborg. Ham kom jeg aldrig rigtig på bølgelængde med. Når jeg var sammen med ham, havde jeg altid en fornemmelse af ikke at være helt rigtig, jeg troede egentlig, at det skyldtes, at jeg ikke havde en grundtvigsk baggrund eller var »bekendende« grundtvigianer, men det er muligvis noget, jeg bilder mig ind. Senere har jeg undret mig over, hvordan nogle mennesker, bevidst eller ubevidst, kan efterlade en med en følelse af at være udenfor.

De mange konventer og sammenkomster med andre præster gjorde, at jeg ikke følte mig helt alene i verden, og så havde min gode kollega og senere ven sognepræsten i Sennels, Anders Hindsholm, taget mig under sine vinger og hjalp med min præstelige opdragelse.

Alderdomshjem

En af de opgaver, der lå fast, var, at der hver 14. dag skulle holdes en kort gudstjeneste eller andagt på det lokale alderdomshjem. Hjem-

Hillerslev alderdomshjem, også kaldet »Asylet«. Foto: NSH.

met var langt fra tidssvarende, men der var en rar og hjemlig atmosfære. Mange i sognet bebrejdede den tidligere sognerådsformand, Jens Sunesen, at han og sognerådet havde afleveret en pose penge i Thisted storkommune i 1970 i stedet for at have bygget eller påbegyndt byggeriet af et mere moderne hjem.

Fra 1977 blev der fra flere sider arbejdet på en renovering og udvidelse af alderdomshjemmet med tilstødende ældreboliger. Hjemmet havde plads til ni beboere, men socialudvalget mente, at man skulle op på mellem 20 og 30 pladser, for at det ville være økonomisk rentabelt at drive et alderdomshjem. De mange forsøg på at redde hjemmet slog dog fejl. Alderdomshjemmet blev nedlagt, og som kompensation blev der bygget otte andelsboliger, der kunne fungere som ældreboliger. Og set i bakspejlet var det nok en rigtig beslutning. Det blev vanskeligt at finde en bestyrer, der ville være så bundet, som man var på et lille hjem. Da Gertrud Svendsen rejste efter ni år og efter at have boet på alderdomshjemmet, blev der ansat en yngre leder fra Tilsted, Sonja Jensen, som bosatte sig på Skinnerup Skråvej, og efter nogle år kom Johanne Hundahl, der havde været på Sjørring Plejehjem. Hun var der, til hjemmet lukkede, og beboerne blev overflyttet til Nors. Det viste sig også, at de ældre, der skulle have været grundlag for at bevare hjemmet, sjældent ønskede at slå sig ned i Hillerslev, men derimod valgte Thisted.

Når jeg havde holdt gudstjeneste i opholdsstuen, og vi havde fået en kop kaffe, var jeg en tur rundt på stuerne hos beboerne. Det blev til mange hyggelige timer. Der var Neesgaard, der hele sit liv havde slidt for andre, og som nu havde fået det virkelig godt. Jens Kjær, der var blevet blind, og som kom fra et lille husmandssted på Skovstedvej. Karen »Vejmand«, maler Munkholm, men ikke mindst den gamle handelsmand Niels Skaarup fra Skovsted fik jeg et specielt forhold til. Når jeg nåede til hans stue

Handelsmand Niels Skaarup, Skovsted (1884-1982).

på min runde, skulle vi altid have en øl og en dram. Han havde et lille køleskab på værelset, det fungerede som barskab. En dag var snapseflasken næsten tom, men der blev lige til et glas til os begge. Kort efter var jeg ved købmanden, og der stod Anders Post. Han kom hen til mig og sagde: »Det må jeg nok sige, præst, jeg hører, du og Niels har tømt en flaske snaps.« Ja, sådan tog den gamle rotte fusen på mig.

Nogle år senere, det var i 1990, var jeg med til at rejse en lokal debat omkring netop alderdomshjem eller plejehjem, som de nu var kommet til at hedde. Der var dukket et nyt slogan op på den politiske scene: »Længst mulig i eget hjem.« Det positive var, at man gerne ville hjælpe ældre til at kunne blive i eget hjem så længe som muligt, det negative derimod, at det stort set blev umuligt at komme på et hjem, før man var sengeliggende, idet der blev nedlagt plejehjemspladser, ved at de eksisterende værelser blev ombygget til lejligheder. I Hillerslev var der en person, der fik bevilget

plads, efter at han var død, og en gammel kone på godt 90 år kunne man ikke findes plads til, fordi hun godt kunne klare sig selv fysisk. Man tog ikke højde for, at hun efterhånden var blevet bange for at bo alene. Debatten rasede i Thisted Dagblad, og hjemmehjælperne fik mundkurv på og besked på, at de ikke måtte tale med mig. Ældrerådet gik ind i sagen, og efter et stormøde i Teatersalen og yderligere polemik endte det med, at der blev overført flere penge til ældresektoren.

Foredragsforening

I december 74 skulle jeg holde mit første foredrag i Hillerslev-Kåstrup Foredragsforening. Foreningen var stiftet i 1916 med en intention om at holde folkelige og kirkelige aftener i Grundtvig-Kolds ånd. I modsætning til hvordan det er gået med de fleste andre højskole- og foredragsforeninger i Thy, så er foreningen stadig levende og kunne i 2006 fejre 90 års jubilæum. Efterfølgende trådte min kone, der var blevet formand efter Ejnar Holm, som havde bestridt den post i 20 år, tilbage og overlod roret til andre kræfter.

Men tilbage til 1974. Som sagt var Ejnar Holm formand, og han havde meldt ud, at det var tradition, at sognepræsten holdt adventsforedraget. Jeg havde aldrig før i mit liv holdt et folkeligt foredrag og vidste knap nok, hvordan det foregik. Men jeg fik da skrevet en lille teologisk afhandling om Jesu opstandelse. Den blev afleveret på 35 minutter. Og Ejnar Holm var helt befippet, for skikken var jo, at der skulle kaffe på bordet, når foredraget var holdt. Men mødet var jo næsten lige begyndt. Situationen blev dog klaret. Og efter generalforsamlingen, der ikke tog mange minutter – det har aldrig været det, man har »spildt« tid på – læste jeg Villy Sørensens »Soldatens juleaften« om en soldat, der springer ned med en atombombe og på sin vej møder englenerne. Jeg

tror ikke, det var den bedste aften, man det år holdt i foreningen. – Men jeg var jo i lære.

De år, Birte var formand, gav os mange gode og sjove oplevelser, enten når foredragsholderen boede hos os, eller når de lige var med ovre at få lidt koldt i halsen, inden de skulle hjem. Det har været en blandet skare. Der var familien Rachlin, der fortalte om deres år i Sibirien. Dem havde vi overladt vort soveværelse. Der var historikeren og lærer på universitetet i Århus, Leo Tandrup, der havde én af sine elever og en flaske whisky med, sidste skulle absolut tømmes, inden vi kunne komme i seng. Der var »store« mennesker og »små« mennesker, og der var nogle så selvoptagede, at snakken efterfølgende kun kunne holdes i gang, når vi lagde op til, at de kunne fortælle om sig selv.

Santalkreds

I missionshuset var der en DMS kreds, og i præstegården en santalkreds, hvor man samledes en tirsdag eftermiddag om måneden. Kredsen var blevet oprettet tilbage i provst Hilden Pedersens tid. En af hans hustruer var født Børresen og søster til én af de missionærer, der var med til at starte missionen i Indien og Bangladesh. Der var en fast rutine i møderne. Først sang vi, så læste jeg op af et nyhedsbrev, som jeg fik fra landskontoret. Så drak vi kaffe, og der gik en kasse rundt, hvori man lagde de 10 senere 20 kr., der blev sendt til Santalmissionen. Efter kaffen læste jeg op af en bog.

Engang, husker jeg, havde jeg givet mig i lag med Ebbe Kløvedal Reichs folkebog om Grundtvig. Den kunne sine steder være ret frimodig i sproget. Men da jeg en eftermiddag læste om Grundtvigs besøg i England, hvor han forelsker sig i en kvinde og kaster sig over hende med ordene: Så i Helligåndens navn da. Ja, så blev det for meget. Det var ikke den Grundtvig, de kendte, blev der sagt. Så efterfølgende sørgede jeg altid for at have læst de

sider igennem, jeg skulle læse op og sorterede de saftigste passager fra.

Hvert år i juni var der et sommermøde. Der startede i kirken med gudstjeneste, og så var der efterfølgende basar i konfirmandstuen. Det blev nu efterhånden kun til et amerikansk lotteri, men der kunne da samles o. 1000 kr. ind.

Det var svært at få nye med i kredsen. Deltagerne var mest gårdmandskoner, der ikke have arbejde uden for hjemmet. Da havde det ikke været noget problem at komme hjemmefra. Og så kunne det vel også opleves som et frisk pust fra den store verden at komme til santalmøde. Men familiemønstret ændrede sig, og de unge gårdmandskoner, eller hvem der nu kunne være interesserede, arbejdede og havde ikke mulighed for at deltage i eftermiddagsmøder. Så i takt med at de gamle faldt fra, faldt kredsen fra hinanden. Her gik det ikke, som der står i sangen: For de gamle, der faldt, er der ny overalt.

Skole

Jeg tror, det var i 1978, jeg blev valgt ind i skolenævnet. Det var spændende at være med til at

udstikke retningslinjerne for skolens virke, så langt nævnets indflydelse rakte. Og jeg nåede da at være med til at ansætte eller indstille tre skoleinspektører, Jørgen Rønn Sørensen, Svend Aage Schmidt og Jens Laursen.

Christian Overgaard var formand i de år. Viggo Thorup var lige gået af, og vi skulle drøfte de indkomne ansøgere. Skoledirektør Haure-Petersen var kommet og satte sig og bød velkommen. Men han var for hurtigt ude, for da han havde budt velkommen, tog Christian Overgaard ordet og sagde, at nu ville han gerne byde Haure-Petersen velkommen til Hillerslev og til indstillingsmødet, og så overtog han ellers ledelsen af resten af mødet. Det var samme Christian Overgaard, der gav mig en lektion i, hvordan man takler en stor og broget forsamling med hensyn til valg. Det var efter kommunalrådsvalget, at der skulle vælges en ny skolekommission. Vi havde fra Hillerslev og i samråd med flere skoler nordpå opstillet Henning Mark til skolekommissionen. Christian Overgaard mødte ikke uforberedt op til stormødet mellem nævnene, han havde på forhånd haft kontakt til flere af skolenævnene og sikret sig det nødvendige stemmetal til »vores« kandidat. Det resulterede da også i, at Henning

Hillerslev skole før tilbygning af fritidsordning og minihal. Foto: NSH.

Mark blev valgt, og efterfølgende endda valgt til skolekommissionsformand.

Nogle år senere blev jeg selv valgt ind i skolekommissionen. Da mødte jeg den politiske vrangside. Der var én af politikerne, der henvendte sig til mig og spurgte, om jeg ikke kunne tænke mig at stille op som formandskandidat. Jeg svarede, at det ville jeg lige overveje, men fandt senere ud af, at det var en del af et taktisk spil, der skulle hindre en anden politiker i at få posten. Ja, i krig og kærlighed og tilsyneladende politik gælder alle kneb.

Vores mellemste datter, Camilla, var født i 1975 og den yngste, Caroline, i marts 1977, så vi var selv leveringsdygtige i børn til skolen over en længere periode. Det var en god måde at holde kontakt til de unge familier, der ikke var specielt kirkevante. I det hele taget fik jeg oparbejdet et godt forhold til Hillerslev skole både grundet skolenævnsarbejdet, men også fordi Birte i en del år havde timer på Hillerslev skole.

Der var nogle år, hvor der var en vis berøringsangst på grund af Erhardt Jacobsens hetz mod »røde lejesvende« og indoktrinering, og hvor alt, hvad der lugtede af politik eller religion, blev sat under mistanke. Men det blev krusninger på overfladen, og det endte med et meget frugtbart samarbejde, ikke mindst under den nuværende skoleinspektør, Flemming Davidsen. Ja, selv børnehaven »Kridt-huset« beder i dag om, at der bliver holdt en mini-høstgudstjeneste i kirken. Det ville have været utænkeligt i 70'erne og 80'erne.

Konfirmandlærer og underviser

De nærmest danser ned ad kirkestien, spændte og forventningsfulde. Det hele sitrer på dem. Vi har lige holdt generalprøve i kirken, og på søndag er det deres store dag. Mandag har de

blå mandag og møder op til morgenkaffe hos os, inden de skal videre til Aalborg. I juni skal vi 4 dage til Sydslesvig, et fællesarrangement med skolen. Og siden vil jeg så møde dem i Brugsen eller på sportspladsen, sjældent i kirken, indtil de en dag sidder på mit kontor for at fortælle, at de gerne vil giftes.

Det er aldrig lykkedes mig at gøre ret mange af mine konfirmander til kirkegængere. Men så er der forhåbentlig andre ting, der er lykkedes, selv om det kan være svært at pege på noget bestemt. De sidste års hold har været gode til at melde ud, lette at komme i snak med. Og selv om de ikke alle husker, om Jordanfloden nu ligger i Israel eller Syrien eller Tyskland, eller om Moses levede før David og kong Valdemar, så har de forhåbentlig forstået, at det vigtigste i vores kristentro er, at Gud holder af os mennesker, så forskellige som vi er.

Jeg har altid godt kunne lide at undervise konfirmander, møde deres ligefremme og ungdommelige svar på livets store spørgsmål. Men midt i deres ungdommelige selvpromovering har det været vigtigt at huske deres skrøbelighed. Selv om de gerne måtte møde præsten som et menneske med meninger og holdninger, var det vigtigt ikke at »mase« dem, vigtigt at huske at give dem »rum«, hvor de kunne være.

Bortset fra de første par år har jeg aldrig brugt noget lærebogssystem. Jeg syntes, det var svært at undervise efter tanker, som andre havde tænkt. Til gengæld har jeg hugget ideer med næb og kløer. Jeg har fortalt bibelhistorie og prøvet at finde fortællinger eller billeder evt. filmklip, der kunne belyse de bibelske beretninger. Og fortællingen er en Guds gave. Den samler alle, både bogligt stærke og svage elever, og på den måde bliver fortællingen næsten evangelisk: Over for den bliver vi alle lige!

Var der så forskel på konfirmanderne i 70'erne og i år 2000? Ja, selvfølgelig var der forskel. Lige som der var forskel på min undervisning dengang og til sidst. De første hold

havde en større fortrolighed med det bibelske stof og bedre kendskab til salmerne. Til gengæld var eleverne mere åbne de sidste år, og det var lettere at få en samtale i gang.

Som sagt har jeg været glad for at undervise konfirmander, men det var en udfordring at få lov til at undervise i anden sammenhæng. Da sognepræsten i Sjørring, John Haaber, kom i folketinget i 70'erne, overtog jeg hans undervisning i kristendom på Gymnasiet i 1. og 3. G. Og efterfølgende fik jeg et hold HF'ere, som jeg skulle føre op til afsluttende eksamen i psykologi. Jeg blev dog særlig glad for de timer, jeg havde på Sygeplejeskolen, hvor jeg i godt 10 år underviste i etik- og religionsforståelse. Det var udfordrende at stå over for modne unge og voksne, der virkelig turde melde ud. Det blev til rigtig mange gode timer med samtaler og diskussioner. Og efterfølgende mødte jeg de »gamle sygeplejerelever« på sygehuset og plejehjemmene og havde derved en lettere gang i »plejesystemet«. Så var der timer for hjemmehjælpere, for arbejdsløse, på Daghøj-

skole, på VUC og AMU både lokalt og helt ned i Midtjylland.

Præsten

Efter den første høstgudstjeneste kom kirkesangeren, Ejnar Holm, med pengene fra høstofferet og fortalte, at Jens Sunesen havde sagt, at den præst vist kunne mere end sit Fadervor. Jeg var nu ikke helt klar over, hvad det betød, men tillod mig dog at opfatte det som et kompliment. Jeg hørte de ord engang senere. Jeg gik nede ved Storåen og fiskede. Alfred Andersen og Chresten Christensen fra Kjelstrup var ved at slå græsset i åen og sad nu og holdt pause. Jeg satte mig ved dem. De skulle til at åbne en øl. Jeg havde en gammel avis, et Kristeligt Dagblad, i min fisketaske og spurgte dem: »Hvis jeg nu kan åbne jeres øl med en avis, kommer I så i kirke på søndag?« Jeg åbnede øllene, og Alfred sagde: »Du kan vist mere end dit Fadervor, bette præst.« Men jeg så dem nu ikke i kirke den følgende søndag. – Men det er da

Menighedsrådsmøde i Hillerslev. Fra venstre ved bordet: Marie Kilsgaard, Svend Thorup, Richard Hove Nielsen, Søren Jensen, Ejnar Ringgaard, Helene Mark og Børge Hansen. Foto: Johan Thastum.

rigtigt, at man som præst virkelig skal kunne andet og mere end sit Fadervor. Selv om alt, hvad Fadervor står for, forbliver det centrale i præstens arbejde.

De første år blev menighedsrådsmøderne holdt privat i hjemmene, både i Hillerslev og Kåstrup. I Hillerslev var det altid hos daværende formand, Svend Thorup. Han blev, kort efter vi var ankommet til sognene, indvalgt i byrådet og blev først formand for kulturudvalget og senere, da borgmester Holger Visby trådte tilbage, overtog han borgmesterposten. I Kåstrup gik møderne på skift hos medlemmerne, her var Knud Daugaard formand.

Man havde været uden præst fra 1973, da Viggo Berg trådte tilbage, og indtil jeg blev ansat i juni 1974, og var blevet vant til at klare sig selv, hvad jeg på en måde nød godt af, i hvert fald arbejdsmæssigt. Så var der tid til stille og roligt at komme ind i menighedsråsarbejdet. I årenes løb blev det til samarbejde med mange råd og mange mennesker. Der har været forskellige holdninger og meninger gennem tiden, men der har aldrig været optræk til konflikter eller ballade. Menighedsrådet tog sig af økonomien og driften, og jeg stod for det »kirkelige«, forkyndelse, undervisning, studiekredse, sognemøder, og hvad vi nu ellers fandt på for at holde den kirkelige og gudstjenestelige interesse ved lige. En bekymring, der aldrig hvilede. Det blev til familiegudstjenester, børnegudstjenester, musikgudstjenester, gudstjenester i forbindelse med sogndage, hvor alle foreningerne arbejdede sammen, lejlighedsgudstjenester, forsøgsgudstjenester, sogneeftermiddage, studiekredse, sogneaftener og meget mere.

Vi holdt en vinter en række aftener, hvor etik i forskellige sammenhænge var emnet. Vi var nået til aftenen med medicinsk etik. Læge Poul Lodberg, Nors, havde holdt sin indledning, og vi skulle nu drøfte nogle af de dilemmaer, han havde fremlagt bl.a. om hjertetransplantatio-

ner. Han spurgte så forsamlingen: »Hvis man nu kun har et hjerte, og der er to personer, der har brug for transplantation, skal man så vælge Thastum eller Tage Kristensen?« Jeg har altid været hurtig i replikken, somme tider nok lidt for hurtig, og udbrød: »Man skal selvfølgelig vælge mig.« »Ja,« sagde Tage Kristensen, »det synes jeg også, for om mig har I jo kun gode minder.« Og under forsamlingens latter havde Tage trukket det længste strå.

De senere år er menighedsråsarbejdet dog blevet mere kompliceret. Man har talt og taler om decentralisering, men hvad menighedsrådene oplever bag de smukke ord er, at de kan få lov til at administrere alle de centralt fastlagte bestemmelser, der vælter ind over dem. Og jeg kan da godt frygte, om der fortsat vil være mennesker i sognene, der frivilligt har lyst til at lade sig opstille og vælge til et råd, hvor indflydelsen opleves minimal, samtidig med at arbejdsbyrden vokser.

Samarbejdet med de andre ansatte ved kirken er et kapitel for sig selv. Da vi kom, var Christian Daugaard graver, han nåede at være ansat 40 år, inden han gik af, Mary Hvelplund fra Skovsted var organist og Ejnar Holm kirkesanger, alle i Hillerslev. De tre havde altid gang i et væddemål. Indsatsen var et pund chokolade. Det var mest fordelagtigt at tabe. For den, der vandt, skulle holde kaffe-/chokoladegildet, mens den, der tabte, skulle medbringe et pund chokolade. Men de gik nu alligevel alle efter at vinde. Og vi kunne jo være ligeglade, fordi vi fik under alle omstændigheder lov til at være med. Der kom nye ansigter til, men tonen og humoren i omgangsformen blev heldigvis bevaret.

Jeg har altid haft let ved at komme i kontakt med mennesker, og jeg tror nok, at det er lykkedes for mig som præst at blive accepteret som en naturlig del af sognet. Det, der ind imellem har været vanskeligt at forene, er, at man på den ene side er et ganske almindeligt menne-

ske, der på den anden side ikke har et ganske almindeligt job. Det betyder, at den måde, man opfører sig på, aldrig må fjerne respekten for embedet. Som præst skal man til stadighed pege hen på noget, der er større end én selv, og derfor må man ikke med sin person komme til at skygge for det, man er sat til at gøre, nemlig at forkynde evangeliet.

Provsten

Jeg stod i den indre slotsgård til Christiansborg. Jeg var på vej til audiens hos dronningen for at takke for min udnævnelse som provst. Jeg havde taget morgenflyveren fra Tved og var landet i Kastrup i god tid. Det regnede, og jeg stod med paraply og min kuffert med præstekjole og vidste ikke rigtigt, hvor jeg skulle gå ind. »Skal du i audiens?« spurgte en håndværker. »Ja, det skal jeg da!« svarede jeg. »Du kan ikke klæde om derinde, men du kan låne min skurvogn,« fortsatte han. Og som sagt så gjort. Da jeg efterfølgende kom ud af skurvognen iført min præstekjole, stod håndværkeren og talte med en kvindelig ingeniør. »Det er så vores nye arbejdsdragt,« sagde han til ingeniøren, medens han pegede på mig. Ja, hvad man kan opleve i dronningens København.

Den 1. maj 1994 var jeg blevet udnævnt som provst for Thisted provsti. Jeg havde været præst i 20 år og kunne godt bruge nogle nye udfordringer. Og det blev virkelig en udfordrende og spændende tid, som jeg nød. Jeg tiltrådte, da edb-bølgen rullede ind over den offentlige administration, og var med i gruppen, der udviklede systemer til provstikontorerne. Jeg havde dog intet at gøre med overgangen til elektronisk kirkebog, da man i 2002 gik bort fra at føre kirkebogen i hånden. Det var lidt af en »kamel« at sluge, men der er dog ingen tvivl om, at det arbejdsmæssigt har været en stor lettelse for de kirkeboførende sognepræster og kordegne.

Et enkelt fingeraftryk fik jeg nok sat på provstiets udvikling i min provstetid. I samarbejde med præsterne fik jeg nedsat arbejdsgrupper på tværs af pastoraterne. Grupper der var medvirkende til at nedbryde præsternes følelse af isolation i deres embede. Men arbejdet for at styrke menighedsrådenes selvstændighed og ansvar for egne beslutninger, må jeg nok erkende, har lidt skibbrud. Trenden går, som jeg allerede har nævnt, den modsatte vej – beklageligvis.

I 2004 trådte jeg tilbage som provst efter godt 10 års virke for at fortsætte som præst de sidste år som aktiv. Sognepræsten i Nors, Henning Bjørndal Sørensen, blev valgt som min efterfølger.

Epilog

Hillerslev og Kåstrup forandrede sig de år, vi var der. Det er ikke længere et udpræget landbosamfund. Gårdene er blevet opkøbt og sammenlagt. Ved generationsskifte flytter »de gamle« til Thisted, og nye tilflyttere kommer til. I 1974 var der fem dagligvarebutikker og et mejeriudsalg, nu er der Brugsen tilbage. Der er blevet bygget børnehaver og minihal, og det er lykkedes at få Hillerslev kraftvarmeværk ind under Thisted fjernvarmeforsyning og dermed en ret så kraftig reduktion i varmeprisen. Der er en livskraftig skole, som man kan håbe får lov til at eksistere. Der er ansat en ny præst, Benne Holwerda, som til foråret 2008 flytter ind i en nyopført præstegård sammen med sin kone Miriam og deres tre børn. Så fremtiden tegner måske slet ikke så dårlig for mine to »gamle« sogne.

Da min gode ven og graver, Christian Daugaard, stoppede på Hillerslev kirkegård i 1990, brugte han et citat af min forgænger Viggo Berg: »Man bliver meget givet i det, der er svært.« Det har ikke altid været let at være præst i et landsogn, hvor man kommer tæt på

Hillerslev kirke. Foto: Johan Thastum.

mennesker både i glæde og sorg, og dog er det en rigdom at møde et medmenneske, hvor alle facader er skrællet af, og hvor der kun er de helt basale spørgsmål om liv og død og håb tilbage.

Det er klart, at årene gør noget ved en, også ved ens holdninger. Jeg tror nok, at jeg som ny præst havde en mening om, at mine forestillinger om kristentroen var de rette og sande, som jeg skulle formidle videre til de »ikke så teologisk oplyste folk« i Hillerslev og Kåstrup, men tiden og menneskene lærte mig noget andet. Menneskers kristentro rummer mange fore-

stillinger og billeder, og det ene sæt kan have lige så stor berettigelse som det andet, når bare de er bærere af håbet. Og hvad ved vi, når det kommer til stykket, om det, der ligger ud over, hvad vi kan sanse, føle og forstå.

Det har været et privilegeret og meningsfuldt liv.

Johan Thastum

Født 1941. Præst i Hillerslev-Kåstrup 1974-2006, provst for Thisted provsti 1994-2004.